

Complexnummer: 506868

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Zrs Onder de Bogen

Aantal complexonderdelen

6

Monumentnummers van complexonderdelen

27525, 28007, 506869, 506870,
506871, 506872

Woonplaats

Maastricht

Gemeente

Maastricht

Provincie

Limburg

Hoofdadres van hoofdobject

Sint Servaasklooster 14, 6211 TE Maastricht

Complexomschrijving

Complexomschrijving

KLOOSTERCOMPLEX van de Nederlandse Provincie van de Congregatie van de Liefdezusters van de H. Carolus Borromeus, ook bekend als de Zusters Onder de Bogen. Deze Zusters vestigden zich in 1845 in de voormalige proosdij, de ambtswoning van de proost van het kapittel van St.Servaas, onmiddellijk ten westen van de St.Servaaskerk. De nog altijd aanwezige twaalfde eeuwse bogen over het St.Servaasklooster vormden, met hun inmiddels verdwenen houten loopbruggen, de verbinding tussen proosdij en kerk. In 1845 werd het terrein van de proosdij nog aan de westzijde afgesloten door de oude stadsmuur van 1229.

Het kloostercomplex van de H. Carolus Borromeus breidde zich echter uit op een terrein tussen het St.Servaasklooster en de verder westelijk gelegen Kommel. Het gevolg hiervan was dat voor de bouw van de kapel in 1899-1900 een deel van de walmuur werd gesloopt.

De bescherming strekt zich uit over het poortgebouw (1870/1871) tussen de twaalfde eeuwse bogen; de kloosterkapel van architect Johannes Kayser uit 1899-1900 op het binnenterrein, waarvan het interieur in 1981 werd gerestaureerd; het noviciaatshuis uit 1909-1910, dat gedeeltelijk gebouwd werd op de dertiende eeuwse proosdijgewelven en waarin de deels dertiende eeuwse voorgevel van de zogenaamde hoge leenzaal geïntegreerd is, plus het met de tegelijkertijd verhoogde proosdijgebouw uit 1682; aan de noordzijde van het noviciaat het damespension van architect Alphons Boosten uit 1936, thans bekend als het Elisabeth Gruytershuis.

De restanten van de dertiende eeuwse walmuur en de zgn. 'Refugie van Herckenrode' behoren eveneens tot het kloostercomplex van de Zusters Onder de Bogen en genieten reeds rijksbescherming.

Het kloostercomplex van de Zusters Onder de Bogen is van cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van een sociale en geestelijke ontwikkeling. Het complex is van belang voor de geschiedenis van de architectuur, vanwege de betrokkenheid van een aantal gerenommeerde architecten, vanwege de esthetische kwaliteiten van de samenstellende onderdelen, het materiaalgebruik en de ornamentiek. Het kloostercomplex maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht Maastricht, is vanwege de situering ten zeerste verbonden met de ontwikkeling van de stad en is van zeer groot belang voor het aanzien van Maastricht.

De complexonderdelen beschikken over een redelijk tot hoge mate van architectonische gaafheid, een hoogwaardige architectonische kwaliteit en zijn van zeer groot belang in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de stedelijke omgeving.

Het kloostercomplex is beschikt over een streekgebonden architectuurhistorische en typologische zeldzaamheid.

Monumentnummer*: 27525

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 30 juni 1966
Kadaster deel/nr: 2570/1

Complexnummer

506868

Complexnaam

Zrs Onder de Bogen

Woonplaats*

Maastricht

Gemeente*

Maastricht

Provincie*

Limburg

Straat*

Kommel

Nr*

25

Toev.*

Postcode*

6211 NX

Woonplaats*

Maastricht

Situering

Bij

Locatie

Kadastrale gemeente*

MAASTRICHT

Sectie*

B

Kad. object*

4981

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Voormalige Refugie van Herckenrode. Langwerpig GEBOUW van mergel, waarvan de lange gevels elk worden onderbroken door een vierkant torentje, beide voorzien van een steentje met 1574. Het torentje aan de oostzijde is afgedekt door een zadeldak, afgesloten door een topgeveltje met voluten. Het westelijk torentje, dat evenals de westgevel een verhoging met speklagen bezit, heeft een kroonlijst op consoles en een tentdak. De torentjes bezitten nog hun oorspronkelijke vensters. Een deel der overige vensters van het gebouw hebben hardstenen kruiskozijnen gehad. De van oost naar west lopende tuinmuur bevat een steen met 1645 en het wapen van badis Barbara van Hinnedael.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Sociale zorg, liefdadigheid

Functie

Monumentnummer*: 28007

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 30 juni 1966
Kadaster deel/nr: 2570/1

Complexnummer

506868

Complexnaam

Zrs Onder de Bogen

Woonplaats*

Maastricht

Gemeente*

Maastricht

Provincie*

Limburg

Straat*

Sint Servaasklooster

Nr*

14

Toev.*

Postcode*

6211 TE

Woonplaats*

Maastricht

Situering

Bij

Locatie

Kadastrale gemeente*

MAASTRICHT

Sectie*

B

Kad. object*

4981

Appartement

Grondperceel

MAASTRICHT

B

3348

Rijksmonumentomschrijving**

Op het achterterrein resten van de 13e eeuwse stadsmuur.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie

Stadsmuur

Monumentnummer*: 506869

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 11 februari 1997
Kadaster deel/nr: 10297/29

Monumentnaam**

Poortgebouw kloostercomplex

Complexnummer

506868

Complexnaam

Zrs Onder de Bogen

Woonplaats*

Maastricht

Gemeente*

Maastricht

Provincie*

Limburg

Straat*

Sint Servaasklooster

Nr*

14

Toev.*

Postcode*

6211 TE

Woonplaats*

Maastricht

Situering

Locatie

City

Kadastrale gemeente*

MAASTRICHT

Sectie*

B

Kad. object*

4981

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Neo-gothisch POORTGEBOUW van het kloostercomplex van de Zusters Onder de Bogen, 1870-1871, ook aangeduid als gebouw N, de Jozefbouw of de Bogeningang. Gesitueerd tussen de twaalfde eeuwse bogen die het westwerk van de St.Servaaskerk steunen en oorspronkelijk de verbinding vormden met de proosdij, de ambtswoning van de proost van het kapittel van St.Servaas.

Omschrijving

Rechthoekige plattegrond, in dwarsrichting ten opzichte van het St.Servaasklooster. Asymmetrische lijstgevel over drie bouwlagen, waarachter een bouwvolume schuil gaat onder een zadeldak met zinken bedekking.

Bakstenen gevel, gemetseld in kruisverband. Geprofileerde plint met hardstenen lijst. Natuurstenen dorpels en vensterlijsten.

Segmentboogvormige strekken met gele bakstenen aanzet- en sluitstenen.

Sierankers. Natuurstenen gevelstenen met vierpasornament.

De gevel telt vijf vensterassen waarin rechthoekige kruiskozijnen met zandstenen traceringen; spitsboogvormige vensterlijsten met verticale zandstenen traceringen en driepas bovenlichten met glas-in-lood; oeil-de-boeuf-vensters met driepas; zowel segmentboogvormige als rechthoekige geornamenteerde natuurstenen deurlijsten, verticale bovenlichttraceringen. Een daarvan is voorzien van het beeld van de H. Carolus Borromeus uit 1873.

Het poortgebouw van het kloostercomplex beschikt over een waardevol INTERIEUR waarin onder meer de geornamenteerde tegellambrizingen en tegelvloeren van belang zijn.

Waardering

Het poortgebouw van het kloostercomplex Onder de Bogen is van cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van een geestelijke en typologische ontwikkeling. Het poortgebouw is vanwege de bouwstijl, de esthetische kwaliteit, het materiaalgebruik en de ornamentiek van groot architectuurhistorisch belang. Het poortgebouw is gesitueerd in het beschermde stadsgezicht Maastricht, is vanwege de situering verbonden met de ontwikkeling van de stad en is van zeer groot belang voor het aanzien van de stad. Het pand beschikt over een redelijke mate van architectonische gaafheid en is van belang in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de Maastrichtse binnenstad.

Het poortgebouw is bovendien architectuurhistorisch, typologisch en functioneel zeldzaam te noemen.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Klooster, kloosteronderd

Functie

Kloosterpoort

Monumentnummer*: 506870

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 11 februari 1997
Kadaster deel/nr: 10297/29

Monumentnaam**

Noviciaatshuis, leenzaal, proosdij

Complexnummer

506868

Complexnaam

Zrs Onder de Bogen

Woonplaats*

Maastricht

Gemeente*

Maastricht

Provincie*

Limburg

Straat*

Sint Servaasklooster

Nr*

8

Toev.*

Postcode*

6211 TE

Woonplaats*

Maastricht

Situering

Locatie

City

Kadastrale gemeente*

MAASTRICHT

Sectie*

B

Kad. object*

4981

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

KLOOSTERONDERDEEL, bestaande uit een noviciaatshuis uit 1909-1910 van architect/aannemer J.Limpens, de gewelven plus voorgevel van de dertiende eeuwse hoge leenzaal en het restant van het proosdijgebouw uit 1682, dat tegelijkertijd met de bouw van het noviciaat verhoogd werd.

Het geheel wordt aangeduid als gebouw L en H van het kloostercomplex van de Zusters Onder de Bogen.

Het carré-vormige, neo-gotische noviciaatshuis is onmiddellijk ten noorden van de bogen over het St.Servaasklooster gebouwd. Hierin zijn de gewelven en de voorgevel van de hoge leenzaal geïntegreerd. Deze gotische leenzaal bevindt zich in de oksel van de bogen en de voorgevel van het noviciaatshuis. Dwars tegen de zuidelijke vleugel van het noviciaat aan de kloosterhofzijde - met Caeciliazalen en Elisabethzolder - bevindt zich het tijdens de bouw van het noviciaatshuis opgehoogde zeventiende eeuwse proosdijgebouw in (neo-)renaissance stijl met onder meer de Vincentiuszaal. In de oksel van het noviciaat en Vincentiuszaal bevindt zich een traptoren met spits. De aanbouwen aan de westzijde van noviciaat en Vincentiuszaal zijn uitgesloten van bescherming.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Kloosteronderdeel op carré-vormige plattegrond. Zadel- en schilddaken met leien, dakkapellen met pion.

Het noviciaatsgebouw aan het St.Servaasklooster heeft een bakstenen lijstgevel met vier vensterassen en een licht risalerend topgeveldeel met twee vensterassen. Een plint van kolenzandsteen, waarin souterrainvensters met hardstenen lijst. In de eerste bouwlaag hardstenen kruiskozijnen onder een segmentboogvormige drukboog met aanzet- en sluitstenen. De tweede bouwlaag heeft hardstenen kruiskozijnen in rondboogvormige omlijstingen van zandsteen, waarbij de boognissen met drie- en vierpastraceringen gevuld zijn. De derde bouwlaag heeft hardstenen kruiskozijnen en spitsboogvormige omlijstingen van zandsteen met drie- en vierpastraceringen.

De venstersdorpels zijn geïntegreerd in doorlopende waterlijsten.

Geprofileerde zandstenen gootlijst.

In het risalerende geveldeel bevindt zich tussen de vensters van de tweede bouwlaag een madonnabeeld onder een baldakijn. Een tweede topgevel met houten vakwerk bevindt zich achter de gevel van de hoge leenzaal. Beide topgevels zijn voorzien van een houten overstek met naald.

De zuidvleugel van het noviciaatshuis aan de kloosterhofzijde bestaat uit twee volumes: een vrijwel symmetrisch volume met zes vensterassen vanaf de traptoren tot aan de ingangpartij, vervolgens een naar voren geroid volume met tuitgevel en twee vensterassen dat op de deels nog zichtbare gewelven van de dertiende eeuwse leenhof is gebouwd. Deze volumes zijn voorzien van dezelfde kruiskozijnen en spitsboogvensters als de voorgevel van het noviciaatshuis. Plint van kolenzandsteen met hardstenen lijst, drukbogen met aanzet- en sluitstenen, hardstenen dorpellijsten. Zandstenen gootconsole.

De sobere, geheel bakstenen westgevel van het noviciaat heeft een risaliet van drie vensterassen en vijf vensterassen in een terugliggend geveldeel. Segment- en spitsboogvormige vensterlijsten met vulstukken, rechthoekige houten kruiskozijnen met zesruits roedeverdeling.

Hardstenen plint- en dorpellijsten.

De Vincentiuszaal heeft twee uit 1682 daterende bouwlagen, die in 1909-1910 werden opgehoogd met een derde laag en een tussen trapgevels verzonken zadeldak met leien, dakkapellen en zandstenen gootconsole.

De dertiende eeuwse hoge leenzaal aan het St.Servaasklooster heeft een geheel natuurstenen voorgevel met twee vensterassen. De eerste bouwlaag heeft hardstenen kruiskozijnen. In de tweede bouwlaag twee spitsboogvensters met natuurstenen traceringen en geprofileerde lijsten.

Waardering

Het noviciaatshuis met leenzaal en proosdij is van grote cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een geestelijke en typologische ontwikkeling. Het geheel is vanwege de bouwstijl, de esthetische kwaliteit, het bijzondere, streekgebonden materiaalgebruik, de ornamentiek en de bijzondere samenhang tussen exterieur en interieuronderdelen van grote architectuurhistorische waarde.

Het noviciaatshuis is verder een essentieel onderdeel van het beschermd stadsgezicht Maastricht, is vanwege de situering verbonden met de ontwikkeling van de stad en is van grote betekenis voor het aanzien van de binnenstad.

Het noviciaat beschikt over een hoge mate van architectonische gaafheid en is van belang in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de stedelijke omgeving. Bovendien is het gebouw architectuurhistorisch, typologisch en functioneel bovenregionaal zeldzaam te noemen.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Klooster, kloosteronderd

Functie

Monumentnummer*: 506871

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 11 februari 1997
Kadaster deel/nr: 10297/29

Monumentnaam**

Elisabeth Gruytershuis

Complexnummer

506868

Complexnaam

Zrs Onder de Bogen

Woonplaats*

Maastricht

Gemeente*

Maastricht

Provincie*

Limburg

Straat*

Sint Servaasklooster

Nr*

8

Toev.*

Postcode*

6211 TE

Woonplaats*

Maastricht

Situering

Bij

Locatie

City

Kadastrale gemeente*

MAASTRICHT

Sectie*

B

Kad. object*

4981

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Voormalig PENSIONAAT voor dames, thans bekend als het Elisabeth Gruytershuis, 1936. Gesitueerd in de gesloten wand van het St.Servaasklooster, aan de noordzijde van het kloostercomplex van de Zusters Onder de Bogen. Ontworpen door architect A.J.N. Boosten, in opdracht van de Zusters Onder de Bogen, in een door het Nieuwe Bouwen beïnvloede stijl, waarin elementen van het Nieuwe Bouwen verenigd zijn met de toepassing van traditionele, streekgebonden bouwmaterialen.

Omschrijving

Het pensionaat heeft een U-vormige plattegrond, waarvan de open zijdenaar het noorden is gericht. Vier bouwlagen plus zolder en souterrainverdieping. De gevel aan de straatzijde is voorzien van een basalten plint en een zandstenen optrek. De hoofdentree is links van de middenas geplaatst en wordt aan de rechterzijde geflankeerd door een zestal vensterkozijnen, aan de linkerzijde door twee vensterkozijnen plus een dubbele, rechthoekige houten deur. Onder elk vensterkozijn bevindt zich een souterrainvenster. De deurlijst van de hoofdentree is uitgevoerd in licht getinte natuursteen. De optrek heeft vier dubbele vensterassen. De vensterlijsten zijn uitgevoerd in basalt. De achtergevel aan de kloosterhofzijde telt eveneens vier dubbele vensterassen, maar is evenals de gevels

rond de opengebleven binnenplaats geheel in baksteen uitgevoerd. De oorspronkelijke stalen kruiskozijnen zijn vervangen door aluminium vensters met een identieke geleiding. Koperen dorpels.

Het geheel wordt gedekt door schilddaken met leien. Overstekken, koperen goten. De dakvlakken aan de straat- en kloosterhofzijde zijn voorzien van een zevental dakkapellen.

Waardering

Het voormalige damespensionaat is van cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van een sociale, geestelijke en typologische ontwikkeling. De architectuurhistorische waarden worden bepaald door de bouwstijl, de betrokkenheid van architect A.J.N. Boosten, de hoogwaardige esthetische kwaliteit en het bijzondere materiaalgebruik.

Het damespensionaat behoort tot het beschermd stadsgezicht Maastricht, is vanwege de situering verbonden met de ontwikkeling van de binnenstad en is van belang voor het aanzien van Maastricht. Verder beschikt het pensionaat over een gaaf exterieur en is van importantie voor de structurele en visuele gaafheid van de stedelijke omgeving. Bovendien is het gebouw architectuurhistorisch en typologisch zeldzaam.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Klooster, kloosteronderd

Functie

Monumentnummer*: 506872

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 11 februari 1997
Kadaster deel/nr: 10297/29

Monumentnaam**

Kloosterkerk Zusters Onder de Bogen

Complexnummer

506868

Complexnaam

Zrs Onder de Bogen

Woonplaats*

Maastricht

Gemeente*

Maastricht

Provincie*

Limburg

Straat*

Sint Servaasklooster

Nr*

14

Toev.*

Postcode*

6211 TE

Woonplaats*

Maastricht

Situering

Bij

Locatie

City

Kadastrale gemeente*

MAASTRICHT

Sectie*

B

Kad. object*

4981

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Driebeukige neo-gothische KLOOSTERKERK, in 1899-1900 gebouwd dooraannemer J. Reggers, naar een ontwerp van architect Johannes Kayser en in opdracht van de Zusters Onder de Bogen. De kerk (gebouw G) is gesitueerd op de binnenhof van het klooster, dwars op de zgn. Vincentiuszaal (gebouw H). Voor de bouw van deze kloosterkerk moest een deel van de dertiende eeuwse stadsmuur worden afgebroken. Het interieur van de kapel werd in de zestiger jaren versoberd. De aanbouwen aan de noorderbeuk zijn uitgesloten van bescherming.

Omschrijving

Kloosterkerk op kruisvormige plattegrond, met vijfhoekige absis, transeptarmen met vlakke beëindigingen en uitgebouwde kapellen aan de westzijde. Het geheel is opgetrokken in baksteen, gemetseld in kruisverband. Schip met vier traveeën, onderling gescheiden door zich verjongende steunberen met hardstenen afdekking. Elke travee bezit in de lichtbeuk een gekoppeld spitsboogvormig drielichtsvenster in een keperboogvormige lijst van lichter getinte baksteen, in de zijbeuk gekoppelde, spitsboogvormige tweelichtsvensters met een lichtrode bakstenen lijst. In de gevels van de transeptarmen is een gekoppeld, symmetrisch vijflichtsvenster geplaatst. Gecombineerde blok- en muizetanddecoraties onder de gootlijst. Hardstenen dorpels en dorpellijsten.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De kloosterkerk wordt gedekt door zadel-, schild- en lessenaarsdaken met leien. Nokpiroenen. Zes kleine dakkapellen met smeedijzeren spitsen.

In het rijke INTERIEUR zijn onder meer van belang: de tien zwartmarmere zuilen; scheiwanden met triforia en lichtbeuk waarbij de spitsbogen en vensters afwisselend met rode en gele baksteen omlijst zijn; de glas-in-loodramen en de altaarretabels.

Waardering

De kloosterkerk is van cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling. Het gebouw beschikt vanwege de neo-gothische bouwstijl, de betrokkenheid van architect Johannes Kayser, de esthetiek en het rijkgeornamenteerde interieur over streekgebonden architectuurhistorische kwaliteiten.

De kerk bevindt zich, als onvervreemdbaar deel van het kloostercomplex van de Zusters Onder de Bogen, in het beschermde stadsgezicht Maastricht en is door haar situering op de locatie van de voormalig dertiende eeuwse stadswal ten zeerste verbonden met de uitbreiding van de stad. De kerk beschikt bovendien over een hoge mate van architectonische gaafheid en redelijke mate van architectuurhistorische zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Klooster, kloosteronderd

Functie

Kloosterkerk